

Remigiusz Sobański

"Österreichisches Archiv für Kirchenrecht", 23, 1972 : [recenzja]

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 17/1-2, 255-257

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Przytoczono tylko jeden wyrok rotalny c. Masala, null. matrim., ob defectum formae non probatum deficiente baptismi probatione, z dnia 26 kwietnia 1972, s. 459—463.

III. *Studia et Consultationes.*

F. Romita, „La „caritas christiana” sorgente dell’ordinamento giuridico della Chiesa dopo il Vaticano II”. I lavori ed i risultati del IV Congresso Canonistico-Pastorale. s. 464. Autor w drugiej części sprawozdania z IV Kongresu Kanonistyczno-Pastoralnego przedstawia rezultaty tych prac w pięciu rozdziałach według tematów studiów: 1) La giustificazione del diritto nella Chiesa, s. 476—500, 2) Il ‘mandatum novum’, s. 501—532, 3) L’ordinamento giuridico nello Stato e nella Chiesa, s. 532—545, 4) Caritas e costituzione della Chiesa, s. 546—559, 5) Caritas e Codex iuris canonici, s. 560—582.

IV. *Recensiones*, s. 582—584.

V. *Index Generalis* a. 1972, s. 585—587.

Ks. Czesław Swiniarski

ÖSTERREICHISCHES ARCHIV FÜR KIRCHENRECHT 23 (1972)

S. Lammich w art. *Die Rechtsstellung der römisch-katholischen Kirche in der Volksrepublik Polen* (s. 3—15) omawia sytuację prawną Kościoła rzymsko-katolickiego w Polsce. Zagadnienia, którymi się zajmuje, to kwestia ważności konkordatu z 10. II. 1925, zakładanie i przekształcanie diecezji i parafii oraz obsadzanie stanowisk kościelnych w świetle dekretu z 31. XII. 1956, zakres działalności Kościoła w świetle konstytucyjnego rozdziału Kościoła od państwa, charakter prawny Kościoła katolickiego oraz sytuacja prawno-majątkowa Kościoła. Autor przytacza odnośne akty prawne w oparciu o Dziennik Ustaw PRL oraz powołuje się na literaturę współczesnego polskiego prawa wyznaniowego.

Prawa wyznaniowego dotyczy też artykuł: W. M. Plöchl, *Errichtung und Satzungen der bulgarisch-orthodoxen Kirchengemeinde zum heiligen Iwan Rilski und der russisch-orthodoxen Kirchengemeinde zum heiligen Nikolaus in Wien* (s. 195—211), w którym wychodzi z faktu uznania publicznej osobowości prawnej dwu prawosławnych gmin wyznaniowych w Austrii. Fakt ten posłużył autorowi jako tło dla rozważań prawno-wyznaniowych, dotyczących uznania przez państwo austriackie osobowości prawa publicznego różnych wyznań.

W tym kontekście należy też wymienić artykuły, które wracają do zagadnienia patronatu: E. Melichar, *Weder Titeltheorie noch auch Inhabertheorie verstoßen gegen den Gleichheitsgrundsatz* (s. 108—111) oraz H. Schizner, *Kein Richtungswechsel in der Patronatsjudikatur* (s. 212—225).

Ciekawy jest art. *Neue Entwicklung des Katholischen Kirchenrechts auf Schweizer Boden* (s. 163—194), którego autorem jest J. G. Fuchs. Pokazuje on skomplikowaną sytuację wyznaniową w Szwajcarii. Na jej tle uwidaczniają się charakterystyczne cechy szwajcarskiego federalizmu i specyfika porządku prawnego tego kraju. Obserwatorowi z zewnątrz system ten może wydawać się skomplikowany, nie przejrzysty, okazuje się jednak, że pragmatyzm szwajcarski potrafi ukształtować zeń sensowną całość służącą zachowaniu pokoju religijnego. W ramach tej mozaiki różnych stosunków prawno-wyznaniowych obserwujemy wzajemne oddziaływanie wyznań między sobą, a także wpływy regionalne. Ilustracją ich jest odbywany w poszczególnych diecezjach synod.

Historię prawa reprezentuje H. Hormeister, który w art. *Landeshoheit und kirchliche Reform* (s. 245—272) zwraca się do tak mocno zaznaczającego się w historii Kościoła sporu o zasięg uprawnień władzy świeckiej i duchownej. Zajmuje się epoką Soboru Trydenckiego. Sobór ten, mający tak duże znaczenie w reformie Kościoła, w ogóle nie podjął walki z roszczeniami władzy świeckiej. Jedynie miejsce cesarza zajęli odłąd książęta, których władza zaczęła sięgać w sferę kościelną mocniej niż kiedykolwiek.

Fundamentalną problematykę prawa kościelnego podejmuje W. Bertram w art. *Die Bedeutung des 2. Vatikanischen Konzils für Kirchenrecht* (s. 125—162). Problem prawnych struktur Kościoła opiera autor na dwóch założeniach: 1) Kościół jest sakramentem jedności i zbawienia ludzi, 2) Jako wspólnota, to jest duchowo-społeczna jedność ochrzczonych przyznających się w wolności i hierarchicznym porządku Chrystusa. Prawna struktura Kościoła jest narzędziem i znakiem jego życia nadprzyrodzonego. Wywody o sakramentalnej naturze życia i działalności Kościoła przedstawia autor, sięgając do swych dawniejszych prac, w oparciu o analizę skutków chrztu i święceń. Również w nawiązaniu do swych dawniejszych prac charakteryzuje życie wspólnoty kościelnej, które jest wyrazem i skutkiem charyzmatycznego i obiektywnego działania Ducha. Z tych założeń wyciąga wnioski o jedności elementu wewnętrznego i zewnętrznego w Kościele, o teologicznych czynnikach kształtujących prawo kościelne i wreszcie o jedności obiektywnego i charyzmatycznego działania Ducha w Kościele. Artykuł jest próbą całościowego, w popularnej formie, przedstawienia poglądu na prawo kościelne.

W. M. Plöchl w art. *Um ein neues katholisches Kirchenrecht* (s. 273—289) dzieli się refleksjami o kierunkach rozwojowych i kształcie posoborowego prawa kościelnego. Są to właściwie refleksje z perspektywy historii prawa. Perspektywa ta chroni autora przed wnioskami pochopnymi i skrajnymi. Czy prawo kościelne odpowie znakom czasu — oto pytanie autora.

Prawem posoborowym zajmuje się M. Pesendorfer, która przedstawia artykuł *Zur Ausführungsgesetzgebung der Österreichischen Bi-*

schofskonferenz zum MP „Matrimonia mixta” (s. 16—33). W pierwszym rozdziale poświęca uwagę Konferencji Biskupów jako ustawodawcy, w szczególności zaś Konferencji Biskupów Austrii. Autorka zauważa, że mimo n. 12 motu proprio *Matrimonia mixta* rozporządzenia Konferencji Episkopatu Austrii w tej materii wymagają z powodu § 8 d statutów teje Konferencji zatwierdzenia Stolicy Apostolskiej. Przepis statutów wymagający zatwierdzenia uchwał przez Stolicę Apostolską nie ulega — jako ustawa partykularna — derogacji przez prawo powszechne. Z artykułu dowiadujemy się, że statuty Konferencji Episkopatu Austrii nie przewidują własnego sposobu promulgacji uchwał. Zgodnie z § 16 b promulguje się je w diecezjalnych organach urzędowych. A więc, konkluduje autorka, uchwały konferencji spełniają wymóg promulgacji dopiero z ogłoszeniem ich przez wszystkie (dziewięć) diecezje Austrii. W drugim rozdziale wymienia uprawnienia Konferencji Episkopatu wynikające z motu proprio *Matrimonia mixta*, aby w trzecim przejść do analizy ustaw wykonawczych wydanych przez Konferencję Episkopatu Austrii. Najpierw autorka przeprowadza ich krytykę formalną, zwłaszcza niefachowe używanie pojęć o określonym w prawie znaczeniu, następnie zaś wysuwa szereg uwag natury merytorycznej. Uwagi te prowadzą ją do ogólnego spostrzeżenia o trudnościach, jakie niesie ze sobą kompetencja ustawodawcza Konferencji Biskupów.

Dwaj autorzy, R. P o t z, *Pastoralrat und Domkapitel. Überlegungen zur Stellung bischöflicher Beratungsorgane* (s. 69—96) oraz H. H e i m e r l, *Weitere Überlegungen zur Stellung bischöflicher Beratungsorgane* (s. 290—300) zajmują się — na przykładzie diecezjalnej rady duszpasterskiej — sytuacją prawną i rolą biskupich organów doradczych.

G. L u f jest autorem artykułu *Allgemeiner Gesetzeszweck und Iusta Causa Dispensationis* (s. 97—106).

Ks. R. Sobański